

БІЛОУСОВА Лілія Григорівна

*Заступник директора
Державного архіву Одеської області,*

кандидат історичних наук

Народилася 23 жовтня 1957 року у місті Овідіополі Одеської області, Україна. Історик-архівіст, українка.

Закінчила історичний факультет за спеціальністю „Історія і суспільствознавство” (1979) та факультет романо-германської філології за фахом „англійська мова та література” (1987) Одеського державного університету імені І.І.Мечникова. Трудову діяльність почала учителем історії в середній школі с. Ставкове Березівського району Одеської області (1979-1980). У 1980-1983 рр. працювала в Одеському історико-краєзнавчому музеї на посаді молодшого наукового співробітника.

З 1985 р. працює у Держархіві Одеської області на посадах: архівіст 1 категорії (1985-1986), методист відділу використання документів (1986-1987), завідувача відділу інформації, використання документів і зовнішніх зв'язків (1987-2001). З червня 2001 року обіймає посаду заступника директора Держархіву. Відповідає за такі напрямки роботи як інформування установ та населення про діяльність архівних установ області, використання архівних документів, організація роботи із зверненнями громадян, виконання запитів, зв'язки із ЗМІ, публікація документів, виставкова діяльність, науково-методична та організаційна робота архіву.

За роки праці в архіві особливо активно працювала у таких напрямках як видавнича діяльність та міжнародне співробітництво. Л.Г.Білоусова бере участь у спільних проектах архіву з науковими інституціями США, Канади, Греції, Німеччини, Ізраїлю. Коло її наукових інтересів охоплює історію національних діаспор на Півдні України (греків, німців, менонітів, євреїв, італійців, поляків), історію Одеси та Причорноморського краю, проблеми археографії, джерелознавства. У своїй роботі багато уваги приділяє формуванню позитивного іміджу архівних установ України за кордоном.

Від Державного архіву області вона є керівником багаторічних наукових проектів та постійного співробітництва з такими іноземними інституціями як Одеська філія Грецького Фонду культури (Греція, м. Афіни – Україна, м. Одеса), Центр вивчення і розвитку грецької культури Причорномор'я (Греція, м.Салоніки), Центр новоелліністичних досліджень (Греція, м.Афіни,), Греко-Українська торговельна палата

(Греція, м. Пірей,), Іонійський університет (Греція), Мозес Мендельсон Центр (Moses Mendelsson Zentrum, Німеччина, м.Потсдам), Бібліотека Державного Університету Північної Дакоти (Germans from Russia Heritage Collection, North Dakota State University Libraries, США, Північна Дакота, м.Фарго), Асоціація досліджень глюкстальських колоній (Gluckstal Colonies Research Association, США, Каліфорнія, м. Редондо Біч), Центр досліджень Меннонітського Братства (Center for Mennonite Brethren Studies, США, Каліфорнія, м.Фресно), Баварський дім (м. Одеса) та ін.

Білоусова Л.Г. є активним учасником і організатором міжнародних конференцій. У 2004-2013 роках приймала участь, як доповідач і куратор документальних виставок, у роботі міжнародних конференцій: „Внесок вихідців з о. Хіос у розвиток Одеси” (м. Пірей, Греція), Конвенція 2004-го року Американського Історичного товариства німців з Росії (м. Модесто і м. Бісмарк, США), „60-річчя Великої Перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні” (м.Одеса), „Українське козацтво і вітчизняній та загальноєвропейській історії” (м.Одеса), „Росія і Середземномор'я” (м.Афіни, Греція) та ін.

24 червня 2005 року в Європейській Комісії (м.Брюссель, Бельгія), у Генеральному Департаменті з наукових досліджень відбулися слухання і консультації з питання підготовки міжнародного інтернет-проекту “Бізнес в матеріалах архівів” за участю експертів Комісії, науковців і архівістів Греції, Норвегії, Італії, України, в т.ч. представника від Державного архіву Одеської області Л.Г.Білоусової. На засіданні була представлена інформація про документальну базу Одеського архіву та можливості участі архіву у проекті на правах асоційованого члена у партнерстві з Центром новоелліністичних досліджень (м.Афіни, Греція).

Білоусова Л.Г. є заступником голови редколегії серії «Праці Державного архіву Одеської області» (з 2000 р.), головним редактором відомчого видання «Одеські архіви» (з 2007 р.), головою Науково-методичної ради Держархіву (2002 – 2013), головою Експертно-перевірної комісії Держархіву (2012-2013), членом топонімічної комісії виконавчого комітету Одеської міської ради (з 2000 р.), Консультативної ради Управління охорони об'єктів культурної спадщини Одеської облдержадміністрації (з 2004 р.), редакційної колегії „Вісника Одеського краєзнавчого музею” (з 2005 р.).

За її ініціативою у 2000 році започатковано серійне видання “Праці Державного архіву Одеської області”, 27 томів якого вийшли з друку. Їй належить 5 монографій та більше 60-ти статей, опублікованих у вітчизняних і закордонних (США, Греція, Німеччина) наукових виданнях та ЗМІ впродовж 1985-2010 рр.

З 1992 р. Білоусова Л.Г. активно проводила роботу по виявленню та публікації архівних джерел з історії голодоморів в Україні на території Одеської області. Як науковий редактор керувала роботою творчої групи авторів та упорядників науково-публіцистичного видання: «Голодомори в Україні: Одеська область. 1921 – 1923, 1932 – 1933, 1946 – 1947. Дослідження, спогади, документи» (Одеса, 2007 р.), в якому узагальнено результати роботи Державного архіву Одеської області за цією темою. У виданні опубліковано зібрані архівістами спогади свідків голодоморів, вперше введено до наукового обігу значну кількість раніше закритих джерел з історії голоду та голодоморів в Україні у ХХ столітті, оприлюднено матеріали до Мартирологу жертв голодомору 1932-1933 років (поіменні списки за документами Держархіву, відділів РАЦС та свідчень очевидців) та списки фондів меморіального характеру і переліки виявлених документів.

Білоусова Л.Г. є організатором презентацій документальних виставок, просвітницьких акцій, лекцій за даною темою. У 2008 р. була головою робочої групи при координаційній раді Одеської облдержадміністрації по підготовці Обласного тому “Національної книги Пам’яті жертв Голодомору 1932 –1933 років в Україні. Одеська область”.

У 2007 р. Білоусова Л.Г. захистила дисертацію на кафедрі всесвітньої історії історичного факультету Одеського національного університету імені І.І. Мечникова за темою: “Династія грецьких купців Петрококіно в економічному та соціокультурному житті Російської імперії. ХІХ – початок ХХ ст.” з присудженням їй у 2008 р. наукового ступеня кандидата історичних наук зі спеціальності “всесвітня історія”.

Нагороджена: грамотою Всеукраїнської спілки краєзнавців за значний внесок у розвиток краєзнавства і пропаганду джерел з історії рідного краю (1998), Почесною грамотою Державного комітету архівів України за багаторічну сумлінну працю, вагомий внесок у розвиток архівної справи (1999), Почесною грамотою Одеської обласної державної адміністрації за особовий внесок у справу поповнення та збереження історико-культурного надбання українського народу (2002), Почесною відзнакою Одеської обласної ради (2003), Почесною відзнакою Одеської обласної державної адміністрації (2007), Грамотою Державного архіву Одеської області (2010), Почесною грамотою Державної архівної служби України (2012). У 2010 р. нагороджена Дипломом переможця конкурсу «Автор року – 2010», оголошеного редколегією науково-практичного журналу «Архіви України», за найкращу науково-популярну статтю - «Національний архів Непалу». Указом Президента України В.Ющенка від 17 січня 2008 року Білоусова Л.Г. нагороджена орденом княгині Ольги ІІІ ступеня.

**Монографії, довідники, путівники, описи
1961 – 2012**

Государственный архив Одесской области – путеводитель по истории края. Буклет / Сост. Л.Г.Белоусова – Одесса, 1990.

Белоусова Л. Г. Малинова Г. Л. Одесской таможене 200 лет. – Одесса, 1995. – 96 с.

Одесские раритеты. Буклет / Сост. Л.Г. Белоусова, О.В. Коновалова. – Одесса, 1995. – 8 с.

Сапожников И. В. Белоусова Л. Г. Греки под Одессой: очерки истории поселка Александровка с древнейших времен до начала XX в. – Одесса-Ильичевск, 1999. – 262 с.

Греки Одессы: Именной указатель по метрическим книгам Одесской Греческой Свято-Троицкой церкви / Идея – Л.Г.Белоусова:

- **Часть I. 1800-1831 гг / Авт. и сост.: Л. Г. Белоусова Т. Е. Волкова Г. Л. Малинова В. В. Харковенко //Труды Государственного архива Одесской области. – Том II. – Одесса, 2000-364 с.;**
- **Часть II. 1834-1852 гг. / Авт. и сост. Л. Г. Белоусова, Т. Е. Волкова, Г. Л. Малинова, В. В. Харковенко //Труды Государственного архива Одесской области. – Том VIII.– Одесса, 2002.–372 с;**
- **Часть III . 1875-1891 гг. / Авт. и сост. Л. Г. Белоусова, Т. Е. Волкова, Г. Л. Малинова, В. В. Харковенко //Труды Государственного архива Одесской области. – Том XI. – Одесса, 2004 – 242 с.**
- **Часть IV . 1853-1874 гг. / Авт. и сост. Л. Г. Белоусова, Т. Е. Волкова, Г. Л. Малинова, В. В. Харковенко //Труды Государственного архива Одесской области. –Том XII.– Одесса, 2005. – 333 с.**
- **Часть V. 1891-1906. / Авт. и сост. Л. Г. Белоусова, Т. Е. Волкова, Г. Л. Малинова, В. В. Харковенко //Труды Государственного архива Одесской области. Том XV. – Одесса, 2006. – с. 320.**
- **Часть VI.. 1906-1920. / Авт. и сост. Л. Г. Белоусова, Т. Е. Волкова, Г. Л. Малинова, В. В. Харковенко //Труды Государственного архива Одесской области. Том XV. – Одесса, 2006. – с. 320.**

Fund 252: Odessa Office for Foreign Settlers in Southern Russia (1806, 1807, 1814-1834, 1843, 1850) // Guide prepared by Lilia Belousova and Vlad Buga. - Germans from Russia Heritage Collection North Dakota State University Libraries, Fargo, North Dakota - 2001 – 163 p. (Rus., Eng.).

Архів. Документ. Історія. Сучасність: Збірка наукових статей та матеріалів // Праці Державного архіву Одеської області. – Том IV. – Одеса, 2001. - 380 с.

Евреи Одессы и юга Украины: история в документах. – Кн. 1 (кон. XVIII- нач. XX вв.) / Авт. сост. Л. Г. Белоусова Т. Е. Волкова // Труды Государственного архива Одесской области. – Т. VII – Одеса, 2002. – 300 с.

Fund 53: Grossliebental (Mariinsky) Volost Office. 1815, 1850, 1852-1920 // Guide prepared by Lilia Belousova and Vlad Buga. - Germans from Russia Heritage Collection North Dakota State University Libraries, Fargo, North Dakota - 2002. - 178 p. (Eng., Rus.).

Архіви Одещини. 1920 – 2005 / Наук. ред. Білоусова Л.Г.; Авт. Упор. Алексеева В.Ю., Барановська О.М., Білоусова Л.Г., Виногловська С.В., Волкова Т.Є., Гейтан О.Г., Желясков С.А., Корецька О.А., Малінова Г.Л., Ніточко І.І., Онопрієнко В.Ф., Ратушна Т.В., Скальська З.О., Січкаренко В.К., Харковенко В.В.// Праці Державного архіву Одеської області. – Т. XIV. – Одеса: Чорномор'я, 2005. – 208 с. Кол. вст. 28.

Голодомор в Україні: Одеська область (1921-1923, 1932-1933, 1946-1947 рр.). Спогади, документи, дослідження. / Авт. упор. Л. Г. Білоусова, О. М. Барановська, Т. Є. Волкова, Г. Л. Малінова, Г. М. Паніван, В. В. Харковенко // Праці Державного архіву Одеської області. – Т. XIII. – Одеса, 2005. – 152 с.

История Холокоста в Одесском регионе. 1941-1944. Сборник статей и документов / Сост. М.Рашковецкий – Одеса, 2006. – 372 с. (Матеріали Л.Г.Білоусової – на стор. 228 – 272. Видання підготовлене Міжнародним общинним єврейським центром “Мигдаль”, Держархівом області, Одеським Єврейським музеєм «Шорашим», Літературним музеєм та ін.)

Голодомори в Україні: Одеська область. 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947. Дослідження, спогади, документи / Кол. авт. упор. Ред. Л.Г.Білоусова // Праці Державного архіву Одеської області. – Т. XVIII. – Одеса, 2007. – 460 с.

Belousova Lilia. Jewish History as Reflected in the Documents of the State Archives of Odessa Region // *Avotaynu/ The International Review of Jewish Genealogy.* – Volume XXIII, Number 3, Fall 2007. – P. 41-52. (Eng.) [Белоусова Лилия. История Евреев в документах Государственного архива Одесской области // *Avotaynu / Международный периодический журнал по еврейской генеалогии.* – Т. 23, № 3, 2007. – С. 41-52 (англ. яз.)]

Лілія Мпелουσοβα. Το γένος των Πετροκοκκινον: περιодος της Οδησσου 19^{ος} – απхес 20^ο αιωνα. – Χίος, 2007 – 390 σ. [Білоусова Лілія. Родина Петрококіно: одеський період. ХІХ - початок ХХ ст. – Хіос, 2007. – 390 с. (грецькою мовою)] *Книга присвячена історії одеської купецької родини хіоського походження Петрококіно, що здійснила значний внесок у економічне та соціокультурне життя міста Одеси, Причорноморського регіону та Російської імперії.*

Національна книга Пам'яті жертв Голодомору 1932 –1933 років в Україні. Одеська область. – Частина 1. – Одеса: Астропринт, 2008. – 2008 с. [Обласний том підготовлений колективом упорядників Держархіву, **керівник робочої групи - Л.Г.Білоусова.** До книги включено: *Мартиролог жертв Голодомору; перелік 471 населеного пункту, постраждалого від Голодомору; перелік 37 населених пунктів Одеської області, занесених на “чорні дошки”; список очевидців; реєстр 237 пам'ятників і пам'ятних знаків, встановлених у містах та районах області на вишанування жертв Голодомору 1932 – 1933 років; географічний покажчик; відомості про організаторів, склад координаційних рад і робочих груп у містах і районах області, авторів та упорядників.*

Фонди міських, районних та трудових архівів Одеської області. 1944 – 2009. Частина 1. Міста / ред. Л.Г.Білоусова, Кол. Упор. // Праці Державного архіву Одеської області. – Т. XXVIII. – Одеса: Прес-кур'єр, 2010. – 236 с.

Фонди міських, районних та трудових архівів Одеської області. 1944 – 2009. Частина 2. Райони / Ред. Л.Г.Білоусова, Кол. Упор. // Праці Державного архіву Одеської області. – Т. XXVIII. – Одеса: Прес-кур'єр, 2010. – 456 с.

Державний архів Одеської області. Зведений каталог метричних книг. Випуск 1. 1797 – 1926./ Кол упор. Ред. Л.Г.Білоусова // Праці Державного архіву Одеської області. – том XXXIII. – Одеса: Прес-кур'єр, 2011. – 407 с.

Державний архів Одеської області – скарбниця Національного архівного фонду України на Одещині. Буклет./ Авт. упоряд. Л.Г.Білоусова; ред.. Л.Г.Білоусова, А.В. Маколкін// Праці Державного архіву Одеської області. – Т. XXXV. – Одеса: Прес-кур'єр, 2012. – 56 с.

Державний архів Одеської області. Путівник. Випуск 1: Фонди особового походження. / Авт.-упоряд. В.Ф.Онопрієнко. Ред. Л.Г.Білоусова, С.Є.Березін // Праці Державного архіву Одеської області. – Т. XXXV. – Одеса: Прес-кур'єр, 2012. – 292 с.

Періодичні видання. 2007 – 2012

Одеські архіви. Інформаційний бюлетень Державного архіву Одеської області / Ред. Л.Г.Білоусова.

2007: № 1 (січень – травень 2007 р.). – 73 с.;

№ 2 (червень – вересень 2007 р.). – 40 с.;

№ 3 (жовтень – грудень 2007 р.). – 78 с.

2008: № 1 (4) (січень – березень 2008 р.). – 54 с.;

№ 2 (5) (квітень – червень 2008 р.). – 77 с.;

№ 3 (6) (липень – вересень 2008 р.). – 55 с.

№ 4 (7) (жовтень-грудень 2008 р.). – 58 с.

2009: № 1 (8) (2009 р.). – 138 с.;

№ 2 (9) (січень – березень 2009 р.). – 82 с.;

№ 3 (10) спецвипуск: передрук “Правил роботи архівних підрозділів органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій”. – К, 2009.

№ 4 (11) (квітень – грудень 2009 р.) – 88 с.

2010: № 1 (12) (січень 2010 р.). – 166 с.;

№ 2 (13) (січень - липень 2010 р.). – 110 с.;

№ 3 (14) (серпень - грудень 2010 р.). – 94 с

2011: № 1 (15) (січень 2011 р.). – 205 с.;

2012: №№ 1 – 3 (16 – 18) (січень – серпень 2012 р.). – 92 с.;

№ 4 (19) (вересень – грудень 2012 р.). – 60 с.